

Eerste lustrum Digivaardig in de zorg Mooie mijlpalen en frisse ambities

Coalitie Digivaardig in de zorg (DIVA) bestaat ruim vijf jaar. Wat is er in die tijd bereikt? En wat zijn de plannen en uitdagingen voor de toekomst? We gaan hierover in gesprek met Lies van Gennip, die sinds 2021 voorzitter is van de stuurgroep DIVA.

& DOOR FEMKE VAN DEN BERG

De missie van Coalitie Digivaardig in de zorg is: alle zorgmedewerkers voldoende digivaardig maken om goede zorg, ondersteuning, begeleiding en preventie te kunnen leveren, zo vertelt Lies van Gennip.

“De afgelopen jaren hebben we steeds beter geleerd wat werkt als je digivaardigheden van mensen wilt versterken. Zo ontdekten we bijvoorbeeld dat de traditionele manier om zorgmedewerkers bij te spijkeren – samen in een klasje, achter de laptop – voor digistarters nooit werkt. Zij hebben wel baat bij de inzet van digicoaches. Dit zijn zorgmedewerkers die als functie of rol hebben om collega’s ‘on the job’ te ondersteunen bij het vergroten van hun digitale vaardigheden.”

Bouwstenen

De coalitie heeft de afgelopen jaren een landelijk en gratis aanbod ontwikkeld om zorgorganisaties

te helpen met het versterken van de digivaardigheden van medewerkers. Dit aanbod bestaat uit diverse bouwstenen, zoals: leermiddelen voor verschillende zorgsectoren, functieprofielen met digitale vaardigheden, voorbeeld-projectplannen (inclusief begroting), onderzoeksrapporten, communicatiemiddelen (waaronder cartoons en posters), tips en tools voor verschillende stakeholders. Daarnaast organiseert de coalitie webinars, workshops, overleggen en werkconferenties.

Meer mensen doen mee

Terugblikkend stelt Van Gennip vast: “We zijn de afgelopen jaren succesvol geweest in het creëren van een programma dat veel mensen aanspreekt en waar ze echt iets aan hebben. Zo neemt het gebruik van de content op onze website, Digivaardigindezorg.nl, voortdurend toe.”

Enkele cijfers ter onderbouwing:

- Zorgmedewerkers kunnen op de site een online zelfscan invullen, waarmee ze in-

zicht krijgen in hoe het is gesteld met hun eigen digitale vaardigheden. Het aantal ingevulde scans bedroeg in 2021: 25.698. In 2023 waren het er: 47.059.

- “In maart 2023 organiseerden we de Digifit Challenge”, aldus Van Gennip. “Deelnemers kregen iedere dag een mail met een inspirerende uitdaging om digitaal fitter te worden. In 2023 deden hieraan 200 organisaties mee; een jaar later 922.”
- De bootcamp met diverse workshops voor digicoaches had in 2023 een kleine 1300 deelnemers. Dat waren er zo’n 900 meer dan toen de bootcamp voor het eerst werd georganiseerd.
- Ook het aantal deelnemers aan activiteiten en ‘events’ zit in de lift. Het aantal aanmeldingen steeg van 2517 in 2022 naar 5060 in 2023.

“Uit onderzoek blijkt bovendien dat organisaties die de aanpak van DIVA doorlopen een

stijgende lijn zien in de digivaardigheid van medewerkers”, aldus Van Gennip.

Andere mijlpalen

Een jaar of tien terug zetten beleidsmakers al flink in op digitalisering van de zorg. “E-health werd toen gezien als oplossing voor zo’n beetje alle problemen”, herinnert Van Gennip zich. “Pas later daalde het besef in dat digitale toepassingen alleen kans van slagen hebben als medewerkers ermee uit de voeten kunnen.”

Inmiddels is dat bewustzijn veel meer aanwezig, merkt Van Gennip. “Het is moeilijk meetbaar te maken, maar als ik aanschuif bij beleidstafels, merk ik dat de digivaardigheid van medewerkers hoog op alle agenda’s staat. Niet alleen bij zorgorganisaties, maar ook bij zorgverzekeraars en bij VWS, dat zich opwerpt als ambassadeur van dit thema. Aan dat toegenomen bewustzijn heeft DIVA bijgedragen.”

Van Gennip vertelt dat DIVA ooit is gestart in de gehandicaptenzorg. “Inmiddels zijn ook de ouderenzorg, GGZ, ziekenhuizen en huisartsenzorg betrokken. Zo’n sectoroverstijgende samenwerking is vrij uniek in Nederland; daar zijn we heel innovatief in.” De sectoren worden in de stuurgroep van de coalitie vertegenwoordigd door hun arbeidsmarkt- en opleidingsfondsen. Daarnaast maken ook de MBO Raad, Regioplus en het Ministerie van VWS deel uit van de stuurgroep.

Concluderend stelt Van Gennip vast dat er in vijf jaar veel bereikt is. “We mogen enorm trots zijn. Op de bekendheid en laagdrempeligheid van het programma, op de onderlinge samenwerking tussen de vijf sectoren en op het feit dat steeds meer zorgmedewerkers profijt hebben van onze materialen.”

Ambities

Dat betekent overigens niet dat Coalitie Digivaardig in de zorg nu op haar lauweren kan gaan rusten, benadrukt Van Gennip: “We zijn er nog lang niet! Nog steeds worstelen veel zorgmedewerkers met basale digitale vaardigheden. De komende vijf jaar willen we daarom basisondersteuning blijven bieden aan de mensen die dit nodig hebben.”

Daarnaast is het belangrijk dat de coalitie goed de aansluiting houdt bij de verdere digitalisering van de zorg, betoogt Van Gennip. “De technologische ontwikkelingen staan niet stil. De digivaardigheden die medewerkers nodig hebben, breiden zich uit. Dat is een belangrijke reden dat we weliswaar al veel stappen vooruit hebben gezet, maar nog niet klaar zijn.”

Een derde ambitie is om de komende vijf jaar ‘digivaardigheidslessen’ te borgen in alle zorgopleidingen. “Het onderwijs loopt achter op de praktijk”, constateert Van Gennip. “Zorgmede-

werkers krijgen op de werkvloer hoe dan ook te maken met digitalisering en zorgtechnologie. Maar momenteel is ‘digivaardigheid’ nog enkel een facultatief onderdeel van zorgopleidingen. Wat ons betreft is dit geen keuze meer: het hoort een verplicht onderdeel te zijn.”

Minder ingewikkeld

Verder hoopt Van Gennip dat de coalitie eraan kan bijdragen dat het digitale zorglandschap minder ingewikkeld wordt. “In de praktijk komt het vaak voor dat zorgmedewerkers gebruik moeten maken van diverse applicaties, met elk een andere gebruikers-interface, die totaal niet op elkaar aansluiten. Het zou fijn zijn als dit allemaal wat eenvoudiger en uniformer wordt.”

Tot slot vindt Van Gennip het belangrijk om de krachten te blijven bundelen. “We werken nu al samen – zo hebben we onlangs bijvoorbeeld Anders Werken in de Zorg toegevoegd als partner – en willen dat in de toekomst uitbreiden. Door krachten te bundelen, bereik je inhoudelijk meer én bereik je meer mensen.” Ze vervolgt: “Ook zou ik het heel mooi vinden als het sociaal domein en de UMC’s zouden aansluiten bij de coalitie. Dan zouden we nog completer zijn.”

Uitdagingen

Welke uitdagingen ziet Van Gennip nog voor de komende periode? “We willen beter in beeld krijgen hoeveel mensen en organisaties werken met het programma. Iedereen kan materialen downloaden van de site. Dat maakt het lastig om een goede inschatting te maken. Ik denk dat we de aantallen onderschatten.”

Ze gaat verder: “Als eerste stap om hierop beter zicht te krijgen, hebben we onlangs een enquête uitgezet via onze communicatiekanalen. Hieruit bleek dat 564 zorgorganisaties bezig zijn met een programmatische aanpak digitale vaardigheden én welke organisaties dit zijn. Het overzicht is niet uitputtend. Zo weten we uit ons projectleidersoverleg dat veel meer huisartsenpraktijken bezig zijn het thema dan dat uit de enquête blijkt.”

Een andere puzzel is de bekostiging, stelt Van Gennip. “De vijf sectoren hebben de helft van de financiering voorlopig weer toegezegd. En VWS betaalt de andere helft, wat erg fijn is. Maar ondanks het enthousiasme van alle betrokkenen is de financiering van de coalitie voor de langere termijn toch een punt van aandacht.”

Van Gennip signaleert dat zorgorganisaties zo met hun eigen uitdagingen te kampen hebben. “Met name de personeelskrapte. Die kan gevolgen hebben voor de mogelijkheden om digivaardigheid verder te versterken. Immers: zorgmedewerkers en digicoaches moeten hiervoor de tijd krijgen. Dat is vaak

ingewikkeld, vanwege de enorme capaciteitsproblemen. Toch is het belangrijk dat zij soms uitgeroosterd worden voor de directe zorg en mogen investeren in hun ontwikkeling. Want ook als medewerkers investeren in digivaardigheden, draagt dat bij aan hun werkplezier. En als ze plezier hebben in hun werkzaamheden, vergroot dit de kans dat ze behouden blijven voor de organisatie en de zorgsector.”

Van PowerPoint naar ChatGPT

Hoe is het eigenlijk gesteld met Van Gennips eigen digitale vaardigheden? “Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in nieuwe technologie”, vertelt ze. “En dan vooral in wat deze maatschappelijk betekent. In het verleden was ik meestal degene die vooropliep bij technologische innovaties. Ik kan me nog herinneren dat ik in een vorige baan – lang geleden – bekend stond als ‘die PowerPointvrouw’, omdat ik destijds de eerste en enige was die presentaties gaf met behulp van dit programma. Tegenwoordig moet ik echter tot mijn schande bekennen dat jongeren soms makkelijker en sneller met bepaalde toepassingen overweg kunnen dan ikzelf.” Lachend: “Daarom volg ik nu soms zelf ook webinars van DIVA, bijvoorbeeld over ChatGPT. Zo blijf ik toch goed op de hoogte.” ■

Ter ere van het vijftigjarig bestaan heeft Coalitie Digivaardig in de zorg een document gemaakt, met de belangrijkste tools die zijn ontwikkeld.

Deze ‘linkjeslijst’ vind je hier:

CV

Lies van Gennip is inmiddels zo’n duizend dagen voorzitter van de stuurgroep DIVA. “Mijn rol is om alle partijen van deze zeer betrokken en actieve stuurgroep goed bij elkaar te houden op strategisch niveau. Dit betekent onder meer: samen plannen maken en discussies voeren over de strategische richting. Verder is het een van mijn taken om het verhaal van Coalitie Digivaardig in de zorg naar buiten toe steeds goed over het voetlicht te brengen. En om de financiering zeker te stellen.”

